

BOBBY FISCHER – GENIAL & GAL?

VM-MATCHEN

SPASSKIJ vs. FISCHER 1972: Boris Spasskij (t.v.) og Bobby Fischer under VM-dramaet i spillehallen i Reykjavik. Foto: AP

VM-sjefen til VG 41 år etter: Først kom ikke Fischer, så ville Moskva trekke hjem Spasskij

REYKJAVIK/SELFOS (VG) 1. juli 1972: Det er åpningsseremoni til VM-matchen mellom Boris Spasskij og Bobby Fischer.

Sovjeteren har kommet til Island flere uker i forveien for å akklimatisere seg.

Bobby Fischer derimot – han er det ingen som vet om – eventuelt når – kommer.

Gudmundur Thorarinsson er 32 år, sjef i organisasjonskomiteen og har sittet i lange forhandlinger med Fischers advokater hele dagen. De vil ha mer penger. Thorarinsson har ikke en gang rukket å ikle seg noe passende til en åpningsseremoni.

Han smiler forsiktig mot Islands daværende president Kristian Eldjarn.

– Åpne eller avlyse, tenker han.

Det er oktober 2013, og vi sitter i Thorarinsons børstraktor. Mens vi passerer røyken fra noen varme kilder, på veien fra Reykjavik til Selfoss, forteller VM-sjefen om dramatikken rundt den mest legendariske sjakkmatch gjennom alle tider.

Thorarinsson hadde blitt islandsk sjakkpresident nærmest ved en tilfeldighet. Han hadde ikke engang vært til stede på tinget. Og Island hadde fått VM-matchen fordi Jugoslavia – der Bobby Fischer helst ville ha spilt – måtte trekke seg.

– Halvannen meter før jeg kom til talerstolen bestemte jeg meg. Jeg ville åpne VM-matchen. Så fikk jeg heller avlyse den senere ...

Thorarinsson smiler. Det gjorde han sjelden den gang. Han jobbet natt og dag for at det skulle bli noe av møtet mellom Fischer og Spasskij. USA mot Sovjetunionen. Da den kalde krigen var som kaldest. Han hadde altså åpnet det hele, men ante fortsatt ikke om det ble noen match. Han prøvde å arrangere et telefonmøte mellom Spasskij og Fischer, men amerikaneren ville ikke komme til telefonen.

FRA GLANSPERIODEN: Bobby Fischer slo til slutt sin russiske motstander og ble sjakkverdenens konge turnering samme år.

– Til slutt hadde jeg et hemmelig møte med Spasskij på hans hotell. «Du må høyere i systemet», sa han til meg. Det hadde ikke jeg tenkt på.

Det er små forhold på Island. Thorarinsson dro rett til statsministeren og ba ham ordne opp. For å gjøre en lang historie veldig kort, så endte det med at utenriksminister Henry Kissinger ringte til Bobby Fischer. Da tok han røret, som den gang hadde en lang snor.

– Dra til Island og slå russerne, hadde Kissinger sagt.

– Jeg setter nasjonens interesser foran mine egne, svarte Fischer og satte seg endelig på flyet. Gudmundur Thorarinsson stopper ved en kafé

som ligger aldeles ensom ute i ødemarken. Vi skal spise sauekjøttsuppe.

– Bobby kom til Island på den amerikanske nasjonaldagen 4. juli. Jeg måtte omtrent stå i veien for ham for å håndhilse på ham.

– Det var i siste liten. Det var rett før Moskva hadde hjemkalt Spasskij. De mente det var en ydmykelse at verdensmesteren skulle vente på utfordreren på denne måten.

– Jeg måtte igjen til statsministeren og overtale ham til å ringe den russiske ambassadøren, som så ringte Moskva. Heldigvis fikk Spasskij klarsignal til å bli, forteller den daværende VM-sjefen og blåser på den varme suppen vi har fått på bordet.